

RESOLUCIÓ

3.3.D Parcs, jardins i platges

DRET A LA SALUT
CIUTAT EQUITATIVA

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 4 de maig de 2025 el ciutadà va presentar una queixa davant aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- Estava afectat per una al·lèrgia greu al pol·len dels plàtans d'ombra (*Platanus x hispanica*) i expressava la seva preocupació per la presència creixent d'aquesta espècie arbòria i el seu impacte en la salut de la ciutadania.
- Tot i que tenia constància de la voluntat municipal d'anar reduint aquest tipus d'arbre, qüestionava que se n'haguessin plantat de nous a la intersecció del carrer de Wellington amb el carrer de Lull, així com per la presència d'exemplar joves al parc de les Glòries, inaugurat recentment.
- En data 4 de maig de 2025 va fer una consulta a través del servei municipal d'atenció en línia. En data 5 de maig de 2025 se li va respondre que, si bé es procurava no plantar-los enlloc, no estava previst canviar el del carrer de Wellington per causes al·lèrgiques.

Actuacions fetes

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, la Sindicatura la va admetre a tràmit i va iniciar la instrucció de l'expedient.

Es va considerar convenient dirigir-se a l'[Institut Municipal de Parcs i Jardins](#) per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada. El dia 9 de maig

de 2025 es va sol·licitar a aquest òrgan municipal la informació necessària per estudiar la queixa.

Rebuda la informació municipal, es van estudiar els fets i la legislació aplicable amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 5 de juny de 2025 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit dona resposta a les qüestions plantejades per aquesta institució.

CONSIDERACIONS

1. La informació aportada pel ciutadà

El ciutadà promotor de la queixa, professional de la salut, va aportar a aquesta Sindicatura un informe mèdic al·lèrgològic del qual es desprèn que, entre d'altres, és positiu al pol·len dels arbres plataners (plàtan d'ombra).

A més, va aportar un escrit on es reflectia l'augment de les al·lèrgies respiratòries en entorns urbans provocades per factors com la contaminació, el canvi climàtic i la presència d'espècies vegetals com el plàtan d'ombra. Destacava que el pol·len d'aquesta espècie contribueix significativament als al·lèrgens ambientals a la ciutat, que, a més, es veuen potenciats per la contaminació i el canvi climàtic, que fa més llargues les temporades de pol·linització.

2. El plàtan d'ombra. Nom científic (espècie): *Platanus x hybrida*

L'Institut Municipal de Parcs i Jardins (en endavant, IMPIJB) ha facilitat a aquesta Sindicatura la fitxa botànica del plàtan d'ombra.

Es tracta d'una planta habitual a l'entorn urbà i urbanitzat, plantat a carrers, passeigs, parcs i jardins. El plàtan d'ombra és un arbre caducifoli i fàcil de reconèixer per l'escorça, que es desprèn en plaques irregulars i presenta una coloració que varia del gris al groc i al verd. Les fulles, que apareixen a la primavera i cauen a la tardor, són gran i

palmades, amb 3-5-7 lòbuls. Les flors femenines i masculines creixen en inflorescències separades sobre la mateixa planta. Són petites esferes de prop d'un centímetre de diàmetre; les femenines d'un to rogenc i amb petits ganxos i les masculines són llises i es van desfent a mesura que alliberen el pol·len. El fruit és una esfera de 3 a 4 centímetres de diàmetre que perdura a l'arbre fins a la primavera següent.

En aquest punt escau fer una referència succinta a l'aerobiologia: aquesta disciplina és la branca de la biologia que, entre altres, estudia les partícules biològiques en suspensió a l'aire, com ara el pol·len, que poden afectar la salut humana. Doncs bé, pel que fa a la informació aerobiològica del plàtan d'ombra, la fitxa botànica indica que aquest arbre presenta una pol·linització primaveral, curta i molt intensa durant de 3 a 5 setmanes. En els llocs on hi ha molts arbres de plàtan, és possible que es trobi pol·len a l'aire de manera continuada, tot i que en baixes quantitats, i que a la tardor, durant la caiguda de la fulla, hi hagi un rebrot d'aquest pol·len.

A Barcelona, la pol·linització del plàtan d'ombra comença habitualment a mitjan març, amb un **pic de concentració de pol·len entre finals de març i principis d'abril**.

Quan a la informació mèdica, la fitxa descriu que **el pol·len de plàtan és responsable d'un gran nombre d'al·lèrgies** a l'inici de la primavera i aquestes poden començar d'una manera molt brusca perquè la pol·linització és molt sobtada.

Coincidint amb la pol·linització del plàtan sol haver-hi la dispersió dels fruits de l'any anterior, que es desfan i el vent s'emporta les petites llavors envoltades de pèls que formaven el fruit esfèric. Moltes persones pateixen problemes d'irritació durant aquesta dispersió.

Entre d'altres recomanacions per minimitzar els efectes dels agents al·lèrgògens, la fitxa botànica aconsella mantenir-se informat dels nivells de pol·len al·lèrgogen a la zona habitual i dels nivells a les zones on s'ha d'anar o es planifica anar. En aquest sentit, el web <https://aerobiologia.cat> mostra informació actualitzada dels nivells de pol·len a Catalunya i com accedir a la informació d'altres zones geogràfiques. A més, la persona que hi tingui interès es pot donar d'alta (i de baixa) per rebre el butlletí setmanal a <https://aerobiologia.cat/pia/ca/subscribe#newsletter>.

3. Nombre d'exemplars de plàtans d'ombra identificats a Barcelona i programa de substitució

L'IMPIJB informa que el plàtan és una espècie que forma part de la identitat de la ciutat, especialment en determinades vies com la Diagonal, el passeig de Gràcia o la Gran Via.

Actualment, Barcelona té 46.507 plàtans d'ombra sobre un total de 253.540 arbres públics inventariats, el que suposa un 18,34% del total d'arbres inventariats. En aquest comptatge no es tenen en compte les zones forestals, com ara la muntanya de Montjuïc, la part forestal del Park Güell, el parc de l'Oreneta o el de la Creueta del Coll, que majoritàriament tenen pins i alzines.

El Programa de substitució d'espècies d'arbrat es va iniciar l'any 2011 amb la publicació del document "Gestió de l'arbrat viari de Barcelona".⁽¹⁾ En aquest document s'indicava que la ciutat havia reduït el plàtan fins a un 30% del total d'arbres, tot i que continuava sent l'arbre majoritari.

L'any 2012 es va plantejar l'objectiu que en 50 anys cap espècie d'arbrat de la ciutat no superés el 15% del total, un objectiu que l'any 2017 es va recollir en el Pla director de l'arbrat de Barcelona, 2017-2030 "Arbres per viure".⁽²⁾ Això implica que l'any 2030 s'haurà de reduir el nombre de plàtans a 38.301 unitats.

L'any 2017, en el moment de publicació del Pla hi havia 49.300 plàtans inventariats i actualment n'hi ha 46.507. Des del 2017 s'han plantat 15.944 arbres a la ciutat dels quals 772 unitats eren plàtans (4,84%) **per reposar-los allà on no es preveu la substitució de l'espècie.**

En el Pla ja es preveu anar substituint part dels plàtans que van morint o que es talen per motius de seguretat, per arbres d'altres espècies. Però **en cap cas no es preveu eliminar arbres vius** per reduir el percentatge.

S'informa que hi ha carrers i espais en els quals es continuaran plantant plàtans, ja que és un arbre que s'adapta molt bé a les condicions de la ciutat i, en un nombre adequat a la ciutat, és molt beneficiós.

⁽¹⁾https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/sites/default/files/Plagestioarbratviaribcn_cat.pdf

⁽²⁾https://ajuntament.barcelona.cat/espaisverds/sites/default/files/2024-10/Pla-director-arbrat-barcelona-CA_0.pdf

Quant als beneficis dels plàtans d'ombra en entorns urbans, cal assenyalar que es tracta d'una espècie que té un creixement ràpid i és resistent a condicions urbanes adverses. A més, l'ombra que proporcionen ajuda a reduir la temperatura i millora el confort tèrmic. També afavoreixen la biodiversitat i capturen el diòxid de carboni i partícules contaminants, de manera que contribueixen a la millora de la qualitat de l'aire.

Tanmateix, entre els arbres que es preveu substituir i les posicions que no es reposaran, segons les projeccions a llarg termini —any 2062— el nombre previst de plàtans a la ciutat serà de 21.506 exemplars (menys del 10% del total), per sota del 15% marcat com a objectiu per a l'any 2030.

4. Espècies d'arbres que s'han plantat a la plaça de les Glòries.

En la seva queixa el ciutadà exposava que al parc de les Glòries acabat d'inaugurar hi havia exemplar joves de plàtan d'ombra. Pel que fa a aquesta qüestió, l'IMPIJB informa que en el projecte de la plaça de les Glòries s'han plantat fins ara 516 arbres. Les espècies i el nombre d'arbres de cadascuna es detallen en el quadre següent:

Espècie	Unitats
<i>Gleditsia triacanthos</i> "inermis"	79
<i>Tipuana tipu</i>	76
<i>Sophora japonica</i>	69
<i>Melia azedarach</i>	58
<i>Quercus ilex</i>	56
<i>Celtis australis</i>	35
<i>Brachychiton acerifolius</i>	22
<i>Jacaranda mimosifolia</i>	20
<i>Ostrya carpinifolia</i>	18
<i>Quercus cerrioides</i>	18
<i>Acer monspessulanum</i>	10
<i>Pinus halepensis</i>	9
<i>Pinus pinea</i>	8
<i>Populus alba</i>	7
<i>Quercus suber</i> multitronc	5
<i>Metrosideros excelsa</i>	5
<i>Fraxinus angustifolia</i>	5
<i>Parrotia persica</i> multitronc	4
<i>Broussonetia papyrifera</i>	4
<i>Schinus molle</i>	4
<i>Populus nigra</i>	3
<i>Platanus hispanica</i> - recuperació	1

Per tant, s'ha plantat un únic plàtan i, segons la informació municipal, aquest ha estat trasplantat des d'una altra ubicació, per la qual cosa **no s'ha incrementat el nombre de plàtans a la ciutat en aquest nou parc.**

5. Criteris actuals de selecció d'espècies per a les noves plantacions d'arbres

En aquest punt l'IMPIJB informa dels criteris que se segueixen. Són els següents:

- Clima

S'utilitzen **espècies originàries** de la zona o bé **adaptades a la climatologia mediterrània**. Això permet tenir exemplars més sans, més resistents, amb menys necessitats de manteniment i menys consum de recursos, alhora que se'n potencia l'aspecte natural. En definitiva, són espècies ben adaptades al medi.

En els últims anys, la selecció d'espècies també té en compte les **previsions sobre el canvi climàtic** a la zona mediterrània, on es preveu un augment de les temperatures i una distribució irregular de les precipitacions. Això fa que es vagi incrementant el nombre d'espècies de clima càlid.

- Entorn

L'espai disponible condiona el desenvolupament de l'arbre. En funció de la proximitat dels edificis, l'amplada del carrer i de la vorera, la circulació de vehicles, el trànsit de vianants, l'orientació, etcètera. Se seleccionen les espècies més adequades tenint en compte les dimensions de l'arbre; és a dir, el diàmetre de la capçada i l'alçària de l'arbre quan és adult. Això permet reduir-ne les operacions de poda i allargar la vida de l'arbre.

- Sostenibilitat

Les espècies d'arbrat ens poden oferir diversos serveis ambientals. En són exemples la selecció de determinades espècies a les grans avingudes per la seva capacitat de retenir els contaminants produïts pel trànsit rodat, o bé l'elecció d'arbres d'ombra que procurin sensació de frescor durant els mesos d'estiu, sobretot en llocs amb una freqüentació elevada de vianants.

Potenciant l'increment de la diversitat de l'arbrat de la ciutat i tenint cura que les espècies seleccionades no superin el 15% dels arbres de carrer es contribueix a augmentar la biodiversitat no només arbòria sinó també de la fauna associada. L'augment de la

diversitat arbòria a la ciutat disminueix la vulnerabilitat a l'acció de plagues específiques de determinades espècies.

- **Convivència**

És important utilitzar espècies que no ocasionin molèsties a la població. **Convé evitar les espècies que presenten espines, produeixen al·lèrgies** o es fracturen amb facilitat.

- **Durabilitat**

El medi urbà no és gens favorable al desenvolupament dels arbres i n'escurça la vida d'una manera significativa. Amb l'objectiu que el paisatge creat perduri el màxim temps possible, se seleccionen espècies de longevitat llarga.

- **Permanència**

L'evolució de les espècies al llarg de l'any aporta un valor estètic i identitari al lloc on es troben. Per aquest motiu, en el procés de selecció cal tenir en compte el moment de floració, si són espècies de fulla caduca o persistent, els canvis de color del fullatge, les textures, les formes i els colors de les escorces i les olors que desprenen.

6. Estudis que parlen sobre l'arbrat i el pol·len

L'IMPIJB afegeix que hi ha diversos estudis que parlen sobre l'arbrat i el pol·len.

L'any 2009, per a la redacció de la diagnosi del Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020, l'Ajuntament de Barcelona va encarregar un estudi a un membre de la Xarxa d'Aerobiologia de Catalunya, de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). L'objectiu era identificar el pol·len existent a l'atmosfera de Barcelona i determinar-ne l'origen (espècies cultivades o ruderals) i la procedència.

Els resultats de l'estudi mostraven que el 98% del pol·len anual de Barcelona pertany a la categoria de pòl·lens amb capacitat de desencadenar al·lèrgies respiratòries, especialment les cupressàcies/taxàcies, els gèneres *Fraxinus*, *Olea* i *Platanus*, i les gramínies. El pol·len del gènere ***Platanus*** representava el **38% del pol·len total**.

Els resultats d'aquest estudi van servir per:

- replantejar el cultiu de les espècies que més problemes ocasionen a la població afectada.
- **continuar amb el programa de substitució de plàtans** i altres espècies en els emplaçaments on no poden desenvolupar-se correctament.
- promoure canvis en la política de poda.

També es disposa de l'estudi fet per la Societat Catalana d'Al·lèrgia i Immunologia Clínica centrat en el plàtan d'ombra, que remarca que aquesta espècie presenta una pol·linització primaveral, curta i molt intensa durant de 3 a 5 setmanes i que és responsable d'un gran nombre d'al·lèrgies a l'inici de la primavera, però també s'assenyala que coincidint amb la pol·linització sol haver-hi la dispersió dels fruits de l'any anterior, que es desfan i el vent s'emporta les petites llavors envoltades de pèls que formaven el fruit esfèric, fet que causa que moltes persones pateixin problemes d'irritació durant aquesta dispersió.

D'altra banda, cal tenir en compte que el pol·len té una gran capacitat de dispersió i, amb l'arribada de la primavera i amb l'ajuda pel vent, pot viatjar molts quilòmetres. És així que a Barcelona pot arribar el pol·len de zones de vegetació molt allunyades, no només de Collserola sinó també del Montseny i altres zones arbrades. De la mateixa manera que periòdicament ens arriba pols del Sàhara en suspensió a la ciutat, també ens arriba pol·len de zones llunyanes.

Finalment, s'informa que **l'Agència de Salut Pública de Barcelona i l'IMPIJB treballen conjuntament en l'elaboració d'un informe sobre el verd i la salut a la ciutat**. En l'elaboració d'aquest informe hi col·labora ISGLOBAL, amb una proposta d'indicators per avançar en el coneixement.

Aquest estudi recollirà totes les evidències científiques bibliogràfiques que mostrin els beneficis que la presència de vegetació té sobre la salut de les persones. Es preveu considerar també tant els desserveis de la vegetació com les al·lèrgies.

Val a dir que el model urbà actual de Barcelona per garantir més sostenibilitat és un **exercici discrecional de l'Administració municipal**. Per tant, no correspon a aquesta Sindicatura valorar la idoneïtat de les polítiques i les intervencions previstes a aquest efecte.

Tanmateix, sí que correspon a les funcions d'aquesta institució avaluar en quina mesura les polítiques municipals s'ajusten al marc de drets vigents que l'Administració local ha de protegir i garantir. En aquest sentit, creiem que cal assenyalar que la promoció del dret a un medi ambient saludable s'ha de dur a terme sense afectar altres drets, com el dret a la salut. Promoure la qualitat del medi ambient a la ciutat, la salubritat pública i la qualitat de l'espai urbà són drets recollits en la "Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona".

Per tant, en opinió d'aquesta Sindicatura, si bé es posa de manifest que l'Ajuntament de Barcelona mostra una sensibilitat creixent envers les al·lèrgies al pol·len en el marc de la gestió del verd urbà, considerem que **hi ha marge per millorar les polítiques municipals en aquest sentit.**

Així, tot i els avenços en sostenibilitat i salut ambiental, és necessària una **política clara i específica que abordi la reducció de les espècies productores de pol·len al·lèrgic** en l'arbrat viari i en els espais verds públics per tal de minimitzar, en la mesura del possible, l'alta incidència d'al·lèrgies respiratòries a Barcelona.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, la gestió de l'arbrat per part de l'**Institut Municipal de Parcs i Jardins** està tenint en compte el seu impacte directe en la salut física de la població.

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Institut Municipal de Parcs i Jardins** que eviti plantar arbrat altament al·lèrgic.
- **Recomanar a l'Institut Municipal de Parcs i Jardins** que incideixi en els criteris d'impacte al·lèrgic en la selecció d'espècies vegetals per a l'arbrat viari i els espais verds.

- **Recomanar a l'Institut Municipal de Parcs i Jardins** que continuï treballant amb l'Agència de Salut Pública amb la finalitat de reduir la incidència d'al·lèrgies respiratòries relacionades amb el verd urbà.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els **objectius de desenvolupament sostenible (ODS)**, d'acord amb la mesura de govern sobre l'Estratègia d'impuls de l'Agenda 2030. Concretament, es relaciona amb l'objectiu **11.6 "Reduir l'impacte ambiental negatiu *per capita* de les ciutats, amb una atenció especial a la qualitat de l'aire, així com a la gestió dels residus municipals i d'altre tipus"**.